

Den tjekkisk-tyske Nationalitetskamp.

Af Dr. Zdenko Tobolka.

I.

Bøhmens Regeringssprog.¹⁾

Et Blik paa Kortet viser os, at „den bøhmiske Krones Lande“: Kongeriget Bøhmen, Markgrevskabet Mähren og Hertugdømmet Schlesien danne ligesom Evropas Hjerte. Disse Lande, som fra deres Beherskers, den bøhmiske Konge og romerske Kejser Karl d. 4des Tid (1346—1378) ere blevne betegnede som tilhørende den bøhmiske Krone, havde tidligere udgjort en egen Stat og været fuldkomment selvstændige; men efterat de i Aaret 1526 havde anerkendt Habsburgerne som deres Herskere, kom de i Forbindelse med de Lande, som nutildags danne det østrig-ungarske Monarki. Den i Begyndelsen temmelig løse Forening blev stadig inderligere og fastere, indtil den erholdt sin nuværende Form.

¹⁾ Denne Artikel vil blive efterfulgt af to andre, en om Skolesproget i Bøhmen og en om almindelige Nationalitetsforhold der.

Den bøhmiske Krones Lande indtage et Fladerum af 79.319,99 □km. (Bøhmen 51.951,07, Mähren 22.222,04, Schlesien 5.146,88 □km.), eller udgør med andre Ord 26,45 pCt. af hele Østrig. Efter de foreløbige Resultater af Folketællingen d. 31. Dec. 1900 kommer der paa dette Landomraade 9.433,890 Indbyggere (Bøhmen 6.318,280, Mähren 2.435,081, Schlesien 680,529 Indbyggere.) Den samlede Befolkning tilhører ikke en enkelt Nationalitet; tværtimod bebos det omtalte Territorium baade af Tjekkoslaver (61,48 pCt.), Polakker (2,11 pCt.)¹⁾ og Tyskere (35,58 pCt.). I de enkelte Lande stiller Forholdet sig som følger: i Bøhmen 62,8 pCt. Tjekker, 37,2 pCt. Tyskere, i Mähren 70,6 pCt. Tjekker, 29,4 pCt. Tyskere,²⁾ i Schlesien 22 pCt. Tjekker, 47,8 pCt. Tyskere og 30,2 pCt. Polakker.

Alle de anførte Dato bero rigtignok paa officielle Angivelser, som med Hensyn til det faktiske talmæssige Forhold mellem Nationaliteterne ingenlunde uden videre kunne tages for gode Varer. Da Nationaliteten i Østrig bestemmes paa Grundlag af Omgangssproget og ikke, som Ret og Billighed vilde kræve det, paa Grundlag af Modersmaalet, bliver Folgen deraf, at de anførte Tal falde ud til Fordel for Tyskerne paa de slaviske Stammers Bekostning, eftersom undertiden ogsaa Ikke-Tyskere benytte sig af tysk Omgangssprog.

* * *

De bøhmiske Lande have i lange Tider været Skuepladsen for den nationale Kamp mellem Tjekko-

1) Udelukkende i Schlesien.

2) Mähren er altsaa mere tjekkisk end Bøhmen.

slaver og Tyskere, en Kamp, der først og fremmest drejer sig om Brugen af de respektive Sprog i Stats- og Landsadministrationen.

Indtil Aaret 1627 havde det tjekkiske næsten alle- vegne været fremherskende i Bøhmen — Undtagelserne vare ganske uvæsentlige. I de ved den gamle bøhmiske Forfatning begrundede Institutioner var før 1627 det tjekkiske Sprog uindskrænket Herskerinde, i det udelukkende eller næsten udelukkende kongelige Embedsvæsen var det for en stor Del ligeberettiget med det tyske. Fra det 16de Aarhundrede, da det tyske Fyrstehus Habsburg kom til Magten i Bøhmen, blev allerede Tysk det Sprog, hvoraf det bøhmiske Kammer benyttede sig i sine indre Anliggender. Da Ferdinand d. 2den i Slaget paa det hvide Bjerg 1620 var gaaet af med Sejren over de ikke-katholske bøhmiske Herrer, der havde gjort Opstand, indtraadte der ligesom paa saa mange andre Omraader ogsaa et Omsving i Benyttelsen af Sprogene. I Aaret 1627 (for Mährens Vedkommende 1628) udstedtes den saakaldte fornyede Landsordning, ved hvilken Tjekkisk og Tysk blev proklamerede som ligestillede; paa denne Tid blev Retsvæsenet og hele Statsadministrationen tvesproget. Denne Tingenes Tilstand holdt sig uforandret til Josef den 2den (1780—1790). Denne Kejser, hvem Bøhmerne iøvrigt have at takke for mangehaande velsignelsesrige Reforme, var gennemtrængt af det inderlige Ønske, at hele hans Stat, det mangesprogede Østrig, skulde tale ét Sprog, og det af den Grund, at det vilde være til Lettelse for Embedsmændene i Udøvelsen af deres Virksomhed; derimod var det ikke Me-

ningen at berøve de østrigske Folkeslag deres Nationalitet. Omendskønt Josef d. 2den som Medlem af et tysk Dynasti ganske naturligt overalt betragtede Tysk som gængs i sine Lande og som Embedssprog, saa blev det dog ogsaa under hans Regering i Principet fastslaaet og muliggjort, at Parterne og disses Repræsentanter i Forhandlingen med Myndighederne kunde betjene sig af det i Landet brugelige Sprog. Ganske vist indtraadte der i Praxis Tilfælde, som bevise, at der altid og allevegne blev givet Tysk Fortrinnet. I den følgende Tid fastsatte Lovene af 13. Febr. 1818, 27. Jan. 1833 og 7. Okt. 1843 udtrykkelig, at enhver Embedsmand i Statens Tjeneste skulde være begge Sprog mægtig; men faktisk vedvarede Tyskens Forrang og reelle Overherredomme i Administrationen trods alle Forordninger. Grunden hertil var fornemmelig den, at Embedsstandens samtlige Uddannelse kun foregik paa Tysk, og at der som Følge heraf trængte Folk ind i Statens Embeder, som slet ikke eller kun daarligt beherskede det böhemske Sprog. I Aarene 1848 og 1849, da Østrig for første Gang gik over til konstitutionelle Normer, blev den sproglige Ligeberettigelse gentagne Gange udtrykkelig og principielt anerkendt. I Kongeriget Böhmen skulde Ligeberettigelsen have været gennemført paa den Maade — deri var Regeringen enig med Böhmerne — at alle Embedsmænd, saaledes som Kabinetsskrivelsen af 8de April¹⁾ og Appellationsrettens Cirkulære af

1) Denne Kabinetsskrivelse har efter Højesteretsdom af 13de Dec. 1898 No. 14,934 Lovskraft.

30de Maj 1848 forordnede, skulde være begge Sprog mægtige, men denne sproglige Ligeberettigelse traadte aldrig ud i Livet, saa at Tysk ogsaa i den følgende Tid beholdt Overhaanden. Med Foraaret 1849 holdt Absolutismen paany sit Indtog i Østrig og sejrede, da den oktroyerede Forfatning af 4de Marts 1849 blev ophævet den 31te December 1851. Den østrigske Absolutisme i Halvtredserne var for Tjekkerne i sproglig Henseende langt værre end Absolutismen før 1848, og det af den Grund, at den optraadte med en ganske aabenlys Tendens til at germanisere. Allerede den 7de Aug. 1850 blev et kejserligt Patent udstedt, i Kraft af hvilket Tysk blev fastslaaet som det regelmæssige Forvaltningssprog ved Højeste- og Kassationsretten; ved justitsministeriel Kundgørelse af 3de Nov. 1851 blev i Schlesien Tysk indført som det eneste officielle Sprog ved Domstolene; Tysk blev allevegne Undervisningssprog i Skolerne, og i Aaret 1852 blev der udstedt Patenter, i Kraft af hvilke Tysk overalt fik Overvægten, og den tidligere ukendte Forskel mellem Forhandlingssproget og det officielle Sprog indadtil indtraadte. Et Patent af 23de Mai 1852 bestemmer, at det tjekkiske Sprog i Straffesager kun maa benyttes ved de den Anklagede angaaende Afskrifter, ved de mundtlige Foredrag under Hovedforhandlingen eller ved Forhøret over de sigtede, anklagede, Vidner og Sagkyndige under Betingelse af, at den, der skal forhøres, u d e l u k k e n d e er det tjekkiske Sprog mægtig. „Med Undtagelse af disse Tilfælde“, hedder det i Patentet, „skal i Straffeprocesser det tyske Sprog anvendes, hvilket overhovedet i Reglen skal be-

nyttes som indre Embedssprog.“ Og i Patentet af 30de Juni 1852 hedder det udtrykkelig, at for at regulere Benyttelsen af de to Sprog skal i Civilprocesser Tysk udelukkende anvendes ved Domstolenes indre Tjeneste, navnlig ved Affattelsen af Uddrag af Dokumenter, ved Andragender og Raadforelser saavel som ogsaa i skriftlige Forhandlinger med andre Domstole og Myndigheder.

At det tjekkiske Sprog gennem saadanne Patenter næsten blev fortrængt fra Retssalen, er klart, naar man betænker, hvor flydende Grænserne for det „indre Embedssprog“ kan være. Undertrykkelsen af Tjekkisk og Tyskens Herredømme voksede uafbrudt, hvilket meget godt belyses ved en Forordning af 10de Oktober 1854, ifølge hvilken der af administrative Embedsmænd og Retsbetjente kun kræves Kendskab til Tysk.

Det tyske Sprogs fremherskende Stilling stødte naturligvis snart paa Modstand hos alle ikke-tyske Folk i Østrig. Man agiterede mod Regeringen, der begunstigede det tyske Sprog, og udstedte den sproglige Ligeberettigelses Losen. I Bøhmen udtalte i Aaret 1861 Dr. F. L. Rieger, dengang ved Siden af den bøhmiske Historiker Fr. Palacky Fører for de tjekkiske Politikere, følgende meget karakteristiske Ord: „Vor Ligeberettigelse maa ogsaa vise sig praktisk og i det offentlige Liv.“ Regeringen var i det mindste delvis tvungen til at bryde Spidsen af denne Utilfredshed hos Nationaliteterne paa Grund af de stormfulde og uheldige politiske Begivenheder. Da endelig Østrig som Følge af Krigen med Preussen i Aaret 1866 maatte opgive alle Forhaabninger om at spille nogensomhelst

Rolle i Tyskland og var henvist til at styrke sin indre Kraft, og da Monarkiet som en Følge af Forliget med Ungarerne i 1867 blev delt i to Dele, Cis- og Trans-Leithanien, viste den østrigske (cis-leithanske) Regering sin gode Vilje, erklærede sig i Principet for Ligeberettigelsen og proklamerede i Artikel 19 af Statsgrundlovene den sproglige Ligeberettigelse. Ved denne Artikel vendte Regeringen i Sprogspørgsmaalet, saaledes som det allerede fremgaar af Affattelsesformen, tilbage til den oktroyerede Forfatning af 4de Marts 1849 (§ 49), men ganske vist kun i Principet; i Praxis blev den for 1867 herskende Tingenes Tilstand bestaaende. Tysken beholdt ogsaa fremdeles Overvægten, fordi specielle Love og Forskrifter til Gennemførelse af det nye manglede. At Utilfredsheden, der fra nu af støttede sig til Ordlyden af Grundlovenes § 19, under disse Omstændigheder maatte holde sig og vokse, er klart. Da der i Aaret 1871 var Forhandlinger i Gang, der gik ud paa at tilvejebringe en vis Overensstemmelse mellem Regeringen og Tjekkerne, tænkte man ogsaa paa Reguleringen af Sprogspørgsmaalet. Tjekkerne med Dr. F. L. Rieger i Spidsen udarbejdede i Forstaaelse med Minister Dr. Alb. Schäßle et Udkast til en Nationalitetslov, som de den 9de Oktober 1871 indbragte i den bøhmiske Landdag. Idet de gaa ud fra den Grundsætning, at kun den kan være Embedsmand i Bøhmen, som behersker begge Sprog, det tjekkiske og det tyske, udtrykte de deri deres Ønske om, at Forhandlingerne med Parterne ved enhver Domstol i hele Kongeriget Bøhmen skulde foregaa i disses Sprog, at i Kredsrepræsentationerne og Ad-

ministrationen det Sprog, som taltes af Flertallet af de paagældende Kredses Befolkning, skulde være det officielle Sprog, og at Tjekkisk og Tysk skulde være ligestillede i de Grene af Administrationen og ved de Domstole, hvis Myndighedsomraade udstrakte sig over hele Landet. Dette Udkast blev aldrig til Lov, da Forhandlingerne med Tjekkerne gik i Stykker, saa at Sprogsporgsmaalets mislige Tilstand forblev ganske uforandret. Da det i Aaret 1879 saa ud, som om der var kommet et gunstigere Ojeblik for Tjekkerne, forsøgte de tjekkiske Repræsentanter paa ny at bevæge Regeringen (Ministerpræsident Grev Taaffe) til at gennemføre den sproglige Ligeberettigelse i Praxis; de fremsatte i det store og hele de nys omtalte Grundsatninger fra Lovudkastet af 9de Oktober 1871 og erholdt snart i det mindste en vis Beroligelse. Der blev nemlig d. 19de April 1880 udstedt en Forordning for Kongeriget Böhmen af det k. k. Indenrigs- og Justitsministerium, efter Ministeren Stremayer kaldet den Stremayerske Forordning, angaaende Brugen af de i Landet herskende Sprog ved Embedsforretninger mellem Administrationen, Domstolene og Anklagemyndighederne paa den ene Side og de procederende Parter og Selvstyreorganerne paa den anden Side, i hvilken det nøje fastsættes, at Afgørelsen af Sagerne skal udfærdiges til Parterne i disses Sprog, og at ligeledes Protokollerne skal føres i samme. Den Stremayerske Forordning angik kun Forhandlinger med Parterne, medens den ikke foretog nogen Ændring med Hensyn til Sproget indenfor de paagældende Institutioner; men da den havde Gyldighed for hele

Kongeriget, paalagde den nødvendigvis Embedsmændene i hele Kongeriget den Forpligtelse at kunne begge Sprog, ihvorvel ogsaa fremtidigt Tysk holdt sig som „indre Embedssprog“. Tjekkerne vare stillede tilfreds ved den Stremayerske Forordning, men Tyskerne ingenlunde. Disse nedlagde ved en Petition Protest i den böhmiske Landdag for de Kommuners Vedkommende, i hvilke de havde Flertallet, og fordrede den nævnte Forordning ophævet, idet de angave, hvad der siden oftere er blevet gentaget i Taler af Mænd som Herbst, Plener og Schmeykal, at der ved Sprogforordningen af 1880 var gjort Forsøg paa at indføre det tjekkiske Sprog ved Domstolene i Bøhmens rent tyske Kredse, og at der fra tjekkisk Side stadig blev rejst Fordringer, efter hvilke det tyske Sprog kun skulde anerkendes som Landssprog, men ikke som Statssprog, hvad det dog faktisk allerede var. Tyskerne opstillede som en nødvendig Følgeslutning af deres Grundsætninger Fordring om en administrativ Deling af Landet, som det tjekkiske Parti, hvis Standpunkt var det böhmiske Kongeriges Udelelighed, umulig kunde gaa med til. Saaledes bragte den Stremayerske Forordning i Stedet for Fred den nationale Kamp til Bøhmen, en Kamp, hvis Afslutning endnu ikke er til at øjne. I Aarene 1883, 1887 og 1888 blev der paa Tjekkerne's Initiativ gjort Forsøg paa en Udsoning, men disse Forsøg strandede dog hvergang straks fra Begyndelsen. Først i Aaret 1890 syntes der at skulle opnaas en Overenskomst mellem de to Folk. Begge Nationaliteteters Repræsentanter kom efter Regeringens Opfordring sammen i Wien og bleve enige om nogle

Forligsartikler, der publiceredes d. 26de Januar 1890. Hvad man her var bleven enig om, brød med den Grundsætning, at alle Statens Embedsmænd i Bøhmen skulde beherske begge Landets Sprog, og overlod Tysk Forrangen, i det man gjorde den Indrømmelse, at ved Overlandsretten skulde Embedsmændene kun være forpligtede til at kunne Tysk. De tjekkisk-tyske Overenskomster mødte i Bøhmen Modstand hos Flertallet af den tjekkiske Befolkning, fordi de bleve betragtede som det første Skridt til en Deling af det bohemske Kongerige og som Anerkendelse af det tyske Sprogs Forrang; da saa Regeringen imod Aftalen forsøgte at gennemføre Wiener Overenskomsterne (de saakaldte Punktationer) ad administrativ Vej, trak de tjekkiske Tillidsmænd sig tilbage fra yderligere Samarbejde og toge Stilling imod Punktationerne. Forligsforsøget af 1890 blev for lange Tider uden Følger. Efter 7 Aars Forløb blev der 1897 paany gjort Skridt for at bevæge Tjekkerne og Tyskerne til Enighed i Spørgsmaalet om den sproglige Ligeberettigelse. Under Ministeriet Badeni blev der d. 5te April 1897 udstedt en ministeriel Forordning for Kongeriget Bøhmen (d. 22de April samme Aar for Markgreviskabet Mähren), ved hvilken Spørgsmaalet om den officielle Brug af Sprogene blev afgjort saaledes, at den Stremayerske Forordning ogsaa for Fremtiden i alt Væsentligt skulde staa ved Magt, forsaavidt den angik Forhandlinger med de procederende Parter; for det „indre Embedssprogs“ Vedkommende blev Tjekkisk indført i Kongeriget Bøhmens Administration (ved Siden af Tysk); derimod blev Tysk staaende som „intimeste

Embedssprog“, forsaavidt det drejede sig om Forbindelsen mellem de forskellige Instanser og Centralmyndighederne (Ministerierne og Højesteret) og hines Indberetninger til disse. At denne Forordning maatte kræve (dette var iøvrigt ogsaa Meningen med den), at Embedsmændene skulde beherske begge Sprog fuldkomment, er klart. Medens nu de Badenske Sprogforordninger kunde glæde sig ved Tilslutning fra Tjekkernes Side, var det samme ikke Tilfældet i Tyskernes Lejr. Kun de forfatningstro Godsejere forholdt sig fredelige overfor Forordningerne; alle øvrige tyske Partier erklærede dem Krig, forlangte dem ophævede og krævede en Omordning af Sprogenes Stilling som Regeringssprog i den Retning, at der i Bøhmen skulde skelnes mellem tre Sprogomraader: et tjekkisk, et tysk og et blandet, og at saa de Badenske Sprogforordninger kun skulde have Gyldighed for det tjekkiske og blandede Sprogomraade. Man søgte gennem Forhandlinger at naa til en Forstaaelse mellem Tjekker og Tyskere, men det lykkedes ikke. Da Tyskerne for enhver Pris vilde tilrive sig Sejren, besluttede de sig paa Rigsdagen i Wien til at gøre Obstruktion og satte igennem, at Ministeriet Badeni blev afskediget d. 28de Nov. efter Rigsraadets Hjemsendelse, og at det blev betroet Baron Gautsch at danne et nyt Kabinet.

Som Følge af den tyske Obstruktions Sejr faldt samtidig med Badeni ogsaa dennes Forordninger for Bøhmen og Mähren. Ogsaa det nye Ministerium Gautsch gav sig i Lag med Sprogspørgsmaalet i de bøhmiske Lande og udstedte d. 24de Februar 1898 under almindelig Spænding Sprogforordninger for Bøh-

men og Mähren. Disse Forordninger beroede paa et andet Princip end Badenis; med Hensyn til de procederende Parter vedbleve de Stremayerske Forordninger fremdeles at staa ved Magt, men i Spørgsmaalet om Administrationssproget blev der for Bøhmens Vedkommende skelnet mellem tre Slags Distrikter: rentjekkiske, renttyske og blandede Sprogomraader, saaledes, at begge Landets Sprog skulde anvendes sideordnet i de blandede Distrikter, medens derimod i de rene Distrikter vedkommende Befolknings Sprog skulde benyttes som Embedssprog. I Forordningen for Mähren blev denne Forskel ikke gjort, saa at Tyskens Herredømme som „indre Embedssprog“ her blev opretholdt. Tjekkerne vare ikke fornøjede med de nye Forordninger, men grebe dog alligevel ikke til det Middel at gøre Obstruktion, saaledes som Tyskerne i sin Tid havde gjort, da de betragtede Gautsch's Forordninger som et brugeligt Grundlag for en Diskussion og nærede Haab om en gunstig Vending i Forholdene. Tyskerne vare heller ikke endnu stillede tilfreds ved Gautsch's Forordninger, ikke just fordi disses Indhold var dem uantageligt, men snarere fordi Reguleringen af Sprogspørgsmaalet efter deres Mening burde ske ad Lovgivningens Vej og ikke gennem Forordninger. Tyskerne fortsatte derfor med Obstruktionen og opnaaede ved denne Taktik, at Gautsch's Sprogforordninger ophævedes d. 17de Okt. 1899 af Ministeriet Clary, og at den samme Tilstand i Sprogforholdene, som havde hersket før de Badenske Forordninger, atter indtraadte: Tjekkisk havde Gyldighed som Forretningssprog overfor de procederende Parter, saaledes

som den Stremayerske Forordning havde fastslaaet, men det „indre Embedssprog“ er udelukkende Tysk. Denne Tilstand er endnu fremdeles herskende i de bøhmiske Lande. Der er ganske vist af det nuværende Ministerium, Kørber, gjort Forsøg paa at bringe Sprogspørgsmaalet til en tilfredsstillende Afslutning, men uden Resultat. Tjekkernes og Tyskernes Politik bevæger sig allerede nu ikke mere indenfor Sprogspørgsmaalets snævre Grænser, men paa Socialøkonomiens vidt udstrakte Omraade, hvor de to Nationer snarere have Udsigt til at naa et Maal i Fællesskab.

* * *

Sprogspørgsmaalet mellem Tjekker og Tyskere er ikke løst; man er foreløbig kun gaaet afvejen for dets Løsning. Den sproglige Radikalisme er hørt op i det mindste paa tjekkisk Side. Sammenligner man de to kæmpende Partiers nuværende Stilling, bør man lægge Mærke til følgende: paa tjekkisk Side rækker Fordringerne og Ønskerne fra de to Sprogs Ligeberettigelse som Embedssprog til Kravet om det enkelte Sprogs Eneret, fra Landets administrative Enhed til dets administrative Deling. Den første Fordring taber dog i det mindste paa tjekkisk Side stadig mere og mere i Styrke. Det førende tjekkiske Partis — Ungtjekkernes — Organ „Národní Listy“ hælder stundom mere til den ene, undertiden igen mere til den anden Side. De ledende og indflydelsesrige Politikere blandt Ungtjekkerne (Kramár, Kaizl) holde mest paa Delingsprincippet, omend de hist og her ville

gaa med til Afvigelser fra Regelen. De yngre politiske Partier blandt Tjekkerne have — bortset fra det af Professor Masaryk ledede Folkeparti — ikke udarbejdet noget selvstændigt Program for denne Sags Vedkommende, men simpelthen overtaget de mest radikale Ungtjekkers Anskuelse, det vil sige, de træde i Skranken for Embedsmændenes Forpligtelse til at kunne begge Sprog og for Bevarelsen af Landets administrative Enhed. Det tjekkiske Folkeparti fremhæver derimod, at Tanken om Landets Udelelighed ingenlunde udendvidere behøver at rammes af Foranstaltninger, der træffes indenfor Landets Omraade og kun tilsigte Administrationens Forbedring og Umuliggørelsen af de nu stedfindende Chikaner; Partiet har derfor erklæret sig for den administrative Deling og Retten til at blive Embedsmand selv for den, der kun behersker et af de to Sprog. Dette Standpunkt har fundet Udtryk i et Lovudkast, som, hvis det fik Gyldighed, vilde gøre det af med Tyskernes Fordring paa tysk Statssprog.

Paa tysk Side gik man i Aaret 1880 ud fra en administrativ Deling af Landet og Retten til at blive Embedsmand med kun ét Sprog, og paa dette Standpunkt staar endnu Flertallet af de tyske Partier. I Pintsen 1899 kom det tyske Folkeparti, det tyske Fremskridtsparti, de forfatningstro Godsejeres Forening, den kristelig-socialt Forening og den frie tyske Forening overens om et fælles Sprogprogram (det saakaldte Pintseprogram), ifølge hvilket de forlange alle hidtidige Sprogforordninger ophævede og Sprogspørgsmaalet reguleret ad legislativ Vej. De forenede tyske Partier kræve som

indre Embedssprog næsten overalt Tysk og vil kun „under visse Betingelser“ indrømme, at Bøhmisk maa være indre Embedssprog i de tjekkiske Krese af Bøhmen, men derimod ikke i Mähren og Schlesien. Det tyske Sprog skal efter de forenede tyske Partiers Pintseprogram være det Organ, hvorigennem Østrigs forskellige Nationaliteter gøre sig forstaalige indbyrdes, og som en Følge deraf skulde enhver Embedsmand kunne dokumentere Kendskab til Tysk. For Bøhmen og Mähren forlange de tyske Partier national Afgrænsning. Derimod er Altyskernes radikale Parti gaaet ud over Pintseprogrammets Bestemmelser og fordrer tysk Statsprog overalt. Da dette Parti desuden haaber paa, at Tyskerne med Tiden vil komme ovenpaa ogsaa i de tjekkiske Egne, og da det ikke ønsker at dæmme op for sine nationale Krigslyster, er det imod enhver national Afgrænsning. Altyskernes Parti vinder nutildags stadig større Magt og Betydning blandt Tyskerne i Østrig. De sidste Rigsdagsvalg viste en Fremgang for Altyskerne i Tallet af Repræsentanter. Tager man denne Omstændighed i Betragtning, maa man indrømme, at Udsigterne til et Forlig mellem Tjekker og Tyskere i Sprogsagen stadig blive svagere. Naar intet af de tjekkiske Partier kunde slutte sig til det tyske Pintseprogram, er det saa meget mindre at vente, at der skulde findes noget Parti blandt Tjekkerne, som fra sit Standpunkt vilde anerkende Altyskernes Sprogprogram endog blot som Grundlag for en Diskussion.
